

בשיחה עם עורך „העולם הזה” ניסה אחד מאנשי אשׁף להסביר את

הפיגועים בטענה: „אם לא נבצע אותם, ישראל תתעלם מקיומנו!”

מדוע הם עושים זאת?

”איך תנועת השלום הישראלית? מדוע היא שתקת?”

האיש שישב מולי, אישם באירופה, הוא אישׁ אשׁף בכיר, אם כי לא מן השורה הראשונה. הוא לא היה מעורב בעבר במגעים עם ישראלים, ומספקים אם דיבר אי פעם ברצינות עם ישראלי. היתה זאת חוויה חדשה.

בשבילי היתה זאת חוויה מעניינת, דווקא מפני שזוהו איש „חדש” במעגל המגעים, שאין לו ריעה מוקדמת על נושא זה. התרשמתי שהוא מבטא את דעתם של אנשים רבים בזרם המרכזי של התנועה הפלסטינית — אותם אנשים אשר יכריעו, בעוד חודשי-חודשיים, את הכף כאשר תתכנס המועצה הלאומית הפלסטינית לשם קבלת החלטות חדשות.

באשר שמעתי על הפגנת 400 אלף הישראלים אחרי צברה ושאתיאל, התרגשתי עמוקות. כל הפלסטינים התרגשו אז. היה בזה מסר, ששינה את דעתם של רבים כלפי העם הישראלי. אבל מה קורה מאז? האם תנועת השלום הישראלית מתה?”

● „הפיגועים יעשכו”

יסייתי להסביר לכושיחי את המתרחש בישראל, ואת הסיבות לעייפות ולחוסר-המעש של תנועת שלום עכשוו בשנה האחרונה. הזכרתי בהקשר זה את הפיגוע באוטובוס בירושלים, שהזיק לתנועת-השלום ברעת-ההקהל הישראלית. אני חושב שהמצב הפוך, אמר האיש, „המאבק המוויין מגביר את הלחץ ועוזר לכוחות השלום בישראל. אם לא יהיה לחץ, תתגלגל דעת הקהל בישראל למצב הקיים, ולא יהיה שום מניע לעשות עימנו שלום. לא היתה חולמים לצאת מלבנון אלמלא היתה שם מילחמת-גירילה, המפילה קורבנות בקרב השבא שלכם?”

התנגדתי, כמובן, לדיעה זו וניסיתי לשכנע את האיש כי כל פיגוע, הפוגע בנשים וילדים, מחזק את התרמית השלילית של אשׁף בקרב הציבור הישראלי.

”מה אתה רוצה, שהפלסטינים ישמרו על חוקי-המוסר כמו מתאגרפים בזירה?” הוא קרא, „בזירה מתמודדים שני לוחמים שווי-כוח ושווים מישקל. האם זהו המצב בינינו? אנחנו שוכבים על הארץ, ישראל עומדת להרוג אותנו. האם במצב הזה אתה תדרוש מאיתנו להיאבק לפי כללי האיגרוף המיקצועי? שלא נכה מתחת להגדרה? כשאתה צריך להגן בידך על פניך, אתה לא תסתכל לאן שאתה מרביץ?”

„לפלסטינים בשטחים הכבושים אין נשק אחר להתגונן. מה נשאר להם? האם ישכבו בשקט בשעה שגוזלים את הארץ?”

”ומה ההבדל בין פגיעה בנשים וילדים באוטובוס בירושלים ובין היגת נשים וילדים כמחנה בלבנון, באמצעות מטוסי-פאנטום הכי מודרניים?”

האיש שדיבר כך אינו נמנה עם הקיצוניים. דווקא משום-כך חשוב לעמוד על יסו לפיגועים. הוא בהחלט מקבל את הצורך בפיתרון מדיני, שיהיה מבוסס על וריקיום כשלום של ישראל ומדינה פלסטינית בגדה וברצועה. הוא לא גינה את עיצום סרטאוו, ואף הביע הערצה אישית כלפיו.

אך היא היה נחוש בדעתו: „אם יחשבו שהפלסטינים חלשים, הם לא יקבלו כלום. הפסקת הפיגועים עכשיו תעודד רק את הפאשיזם הישראלי!” גם אחרי שעות של דרישה, לא הגעתי עימו להסכמה נכמורה זו.

● השעון ושערוח האשה

למרות אהרתי לתנועת-השלום הישראלי, לית, הוא היה ספקני מאוד לגבי סיכוייה. על כן גם לא השתכנע בקלות שעל אשׁף לעשות מחוות גדולות נוספות, כדי לחזק את מעמדה של תנועת-השלום בישראל ולהקנות לה אמינות. „מאז 1974”, אמר, „אנחנו קיבלנו מדי

שנה החלטות לקידום השלום, ומדי שנה השלום התרחק מאיתנו.”

הוא התכוון להחלטת המועצה הלאומית הפלסטינית באותה שנה, שבה דובר על הקמת „רשות לאומית” פלסטינית כחלק של הארץ, דבר שבא לרמוז על הסכמת אשׁף לחלוקה. לאחר מכן קיבלה המועצה החלטה מפורשת למען הקמת מדינה פלסטינית כחלק של הארץ. לאחר מכן קיבלה את „תוכנית ברוננייב”, שדיברה בפירוט על קיומה וביטחונה של ישראל, ואת תוכנית-השלום של ועידת פאס, שדגלה במדינה פלסטינית בגדה וברצועה. וכן הלאה — שורה ארוכה של החלטות, הנראות לפלסטינים כווייתורים מרחיקים-לכת על עמדתם ההתחלתית, שמצאה את ביטוייה באמנה הפלסטינית המפורסמת.

אבל מה קרה?” שאל, „בכל שנעשינו יותר מתונים, ישראל נעשתה יותר קשוחה. אחרי כל ויתור שלנו, גברה תנופת ההתנחלות הישראלית בשטח חים הכבושים. אחרי שסרטאוו נפגש איתכם, בשליחותו של יאסר ערפאת, ישראל בחרה במנחם בגין. בשקיצובנו החלטות עוד יותר מתונות, בא שרון.”

בשעה שהפלסטינים ויתרו על הקו המסורתי שלהם ואימצו לעצמם קו מתון, בתיקווה להשיג הסדר עם האמריקאים ושלום עם ישראל, הם נשארו קרחים מכאן ומכאן. למה הדבר רומה? „זה רומה לגבר, שיש לו אשה לא כל-יך יפה, אבל טובה ונאמנה. הגבר הזה רודף אחרי נשים אחרות, שהן יפות אבל נשואות. מהי התוצאה? הוא מאבד את אשתו, מבלי להשיג את הנשים האחרות. ככלל, בכושיחי היה מומחה בהבאת משלים. על היחסים בינינו סיפר ספרו נוגע-ללב, (הוא לא ידע כי אין זה סיפור ערבי דווקא, אלא סיפור אמריקאי, פרי עטו של הסופר או הנרי):

מעשה בוג צעיר ועני מאוד, שלא היה לו דבר מלבד האהבה. לגבר לא היה שום רכוש, מלבד שעון-זהב שקיבל כירושה. האשה היתה יפהפיה, בעלת שערות ארוכות ושופעות. בהתקרב החג אמר הגבר לעצמו: „אין לי כמה לקנות לאשתי מתנה. שתוכיח עד כמה אני אוהב אותה. אבל יש

לי שעון יקר, שאני לא זקוק לו. אני יכול להסתפק בשעון פשוט.” הלך ומכר את השעון, וקנה לאשתו מסרק יקר לשערותיה, עשוי מכסף. באותה שעה חשבה לה האשה: „אני מוכרחה לקנות מתנה לכעלי, כדי להוכיח לו עד כמה אני אוהבת אותו. אין לי כסף. אבל יש לי שערות.” הלכה ומכרה את שערותיה הנהדרות, ובכסף קנתה רצועת-זהב יקרה לשעון של הבעל. בערב החג באה האשה, כשראשה עטוף במיטפתה, ואילו הבעל הסתיר את המקום שבו נהג לשאת את השעון. כחצות שלפו את מתנותיהם, ואז...

הנמשל: זה מזה שקרה לאשׁף ולמחנה-השלום הישראלי.

● בגין נכתב בדאיל

אין האיש כופר בדרישה בין אשׁף וכוחות השלום הישראליים. להיפך. הוא תומך בהם. כאשר תעלה נקודה זו במושב הקרוב של המועצה הפלסטינית, בוודאי יצביע בעד הצעת-החלטה שתקרא לדרישה עם כל הישראלים המסכימים לזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים, והמכירים באשׁף כנציגו החוקי הבילעדי של העם הפלסטיני. (אלה הם שני תנאי-המינימום של כל הפלסטינים.)

אבל אין הוא מאמין שיש בבורחה של תנועת-השלום הישראלית לשנות את המציאות במדינה. דווקא ההצלחה של הפגנות „שלום עכשיו”, שהסתיימו בכישלון סוליטי פוטטאלי ובחוסר כל הישג ממשי לגבי השלום עם הפלסטינים, שייבנעה אותו יותר מכל.

הוא השתכנע סופית שאין הפלסטינים יכולים לסמוך על איש וזולתם. אין הוא אופטימי בטווח הקרוב. על מצבם של הפלסטינים בשעה זו סיפר משל על איש, שהתכוון להתחתן עם נערה. אמו הלכה לכרוק את הנערה, ובשוכה דיווחה לבנה: „יש לה עין מזוככית, יד תותבת ורגל מעץ. אבל חזק מזה היא בסדר גמור.”

מכאן גם המסקנה לגבי הפלסטינים עצמם: פעם הלך החליף עומר במידבר וראה ערבי זקן מתפלל. לירו עמד גמל פצוע ברגלו, והזקן

התפלל לאללה שיביא רפואה לגמל. הרים עומר את השוט שלו והיכה את הזקן. „קודם כל תשים תרופה על הפצע”, אמר, „ואחר-כך תתפלל לאללה. אם אינך שם תרופה, גם אללה לא יוכל לעזור!”

המסקנה: הפלסטינים צריכים לפעול. בעל-שיחי לא ראה כל תחליף לפעולה אלימה. „בל עוד ישראל תחשוב שהיא חזקה, ושהיא יכולה לעשות ככל העולה על רוחה, היא לא תסכים לשום ויתור.”

אמר, „וזה נכון גם לגבי האמריקאים.” הוא סיפר שפעם, בוויכוח פומבי, הביא ציטטות מדיברי מנחם בגין, כדי להוכיח שישראל שאפת לסיפוח כל השטחים הכבושים ולהקמת אימפריה ישראלית. דובר פרו-ישראלי תריס נגדו: „למה אתה מביא מובאות אלה? יש הרבה מובאות אחרות, המוכיחות שבגין הוא אדם מתון, המוכן לפשרה!”

על כך השיב בכושיחי בסיפור: חמורו של פלאח אחד חלה, והוא הלך לשכנו כדי לבקש ממנו להשאיל לו את חמורו. השכן טען כי הוא מסר את החמור לאחד מקרוביו בכפר סמוך. פיתאום התחיל החמור לנעור. „מה אתה אומר שהחמור איננו, כשהוא נוער פה?” התרגז האורת. השיב בעל-הבית: „אתה מאמין לחמור יותר מאשר לי?”

”חזין מזה.” הוסיף בכושיחי באותו ויכוח. „לא צריכים לדעת לקרוא כדי לדעת מה חושב בגין. גם עיוור, הקורא כתב-בראיל, יכול להבין. די לממש באצבעות. אם תמשש, תמצא טנץ ישראלי בלבנון. זה לא צעצוע. זה טנץ!”

הוא היה פסימי גם לגבי האפשרות שהאמריקאים יתערבו לטובת השלום הישראלי-פלסטיני. מעשה בשתי חיות, שרבו על חתיכת גבינה. לבסוף הסכימו להתפשר: כל אחד יקבל חצי. כדי שהחלוקה תהיה צודקת, קראו לקוף כצר ניטרלי, שיבצע את החלוקה. חתך הקוף את הגבינה לשני חלקים והניח אותם על כפות המאזניים. חתיכה אחת שקלה יותר, ולכן חתך (המשך בעמוד 12)

מקום הפיגוע ברח' המלך ג'ורג' בירושלים. אחרי כל ויתור שלנו, גוברת תנופת ההתנחלות!